



Illusztráció: Gáti György

# nagybetűs Élet

tegnapok

R. Székely Julianna sorozata

Bánfalvi Jutka nagyon szép lány volt, és sohasem könyökölhett. A mamája tiltotta meg, nehogy ráncos legyen a könyöke, mert el volt döntve, hogy a Bánfalvi manóknak lesz. Irtozatos volt belegendolni egy kényelmes könyöklések nélküli életbe, de a Bánfalvi legalább sínen volt már, úgy, mint a kis Róna, aki szaltózni tudott és tornaversenyeket nyert vagy a Gréber, aki tiszta kitűnő volt, a vöröskeresztes tanfolyamon mindenkit először ő kötözött be, sőt a vértől se félt, ami biztos jele az orvosi elhivatottságnak. A többi lány is dolgozó nőként akarta megszólalni a dolgozó népet, kivéve Zsencit, aki szerint egy nőt tartson el a jól kereső férje, ezért sulit után a hátul varrások nejlónharisnyájában meg a túsarkú cipőjében fiúkkal csókolózott a kapualjukban, miáltal hetedikben kettőből bukott, de nem érdekelte.

A Bánkinak csokolózni se kellett, mégis öelotte állt a legbiztosabb jövő. Egy elit gimnázium, aztán bármelyik egyetem, pedig hármánál sosem lett jobb a bizije, viszont a papája szochazás volt.

Közelgett a nagybetűs Élet, amelybe ki kellett lépni, legalábbis a diri meg az ofő nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem, hogy a nagybetűs Élettel fenyegetőzzenek, és a hülyébb rokonok is folyton megkérdezték: na és, tudod már,

hogy mi lesz? Őket legalább anyám leintette: hol van az még, úgyis gimnáziumba megy! Elvégre majdnem kitűnő voltam én is, csak matekból meg magatartásból volt négyesem, mert „Kedves Szülő, gyermeke az órán padtársával beszélgetett!”, „Kedves Szülő, gyermeke nevetgél az órán!”, „Tisztelt Szülő, értesítem, hogy gyermeke szünetben az udvaron szaladgál!”

Az úttörőrajok időnként átlátogattak a közeli gépgyárba ismerkedni a munkával, amiből mindenki leszűrte, hogy bármi jobb, mint gépgyárban dolgozni olajos ruhában, dübörgő zajban, akkor már inkább ráhajtanak kézimunka-órán, mert a hímzett falvédőnek mindig lesz keletje.

Én akkoriban rollerozni, gyűrűhintázni, de legfőképp olvasni szerettem. Verne, Balzac, Dickens, Mikszáth, Karinthy, pöttyös lányregények, Jókai vagy akár Jelly András kalandjai ömltek belém egyfolytában, és ha nagyon rászórtak volna, hogy meséljem el, hogyan tölteném el hátralévő hetven-nyolcvan évem, azt felelem: az ágyamon, hason fekvé olvasva egy könyvet, jobb kezem ügyében lila hagymás, disznózsírral vastagon megkent kenyérral. Az a hetven-nyolcvan év akkor úgyis semminek tűnt az univerzum kialakulásához, a földi élet keletkezéséhez vagy

bármely érdekesebb időintervallumhoz képest, nem is értettem, mit jönnék a nagybetűs Élettel, mely olyan rövid, hogy arra a kis időre akár egy kamatoskamat-számítást is marhaság megtanulni.

Amióta kétkeresős család letünk, és nevelőapám, Imre bácsi egy ócska zongorát is hozott magával, anyu zongorázni járatott egy közelben lakó nénihez, továbbá németórákra öregszagú, rozoga tantikhoz. A tantik cserélődtek, mert vagy meghaltak, vagy zéttárták picike kezüket: „Sajnos, a kedves kislánya nem jön az órákra, de ha jön, akkor sem készül fel.” A zongorázást hamarabb abbahagyhattam, mert már az első, szülőik előtti vizsgán belesültem a Török indulóba. Fölmerült még, hogy versenyző leszek, mikor a Fradi kölyöksapátában, ahová három éve jártam, ugrásszerűen javulni kezdtek az időeredményeim mellúszásban. „Na, fiam – mondta az edző –, akkor mostantól mindennap lejárász, de nemcsak délután, hanem reggel hatra is.” Ezzel az úszókarrieremnek is befellegzett.

A nagybetűs Élet érdekében apám elvitt az unokatestvéréhez, Székely Mihályhoz is, akivel pedig nem tartották a kapcsolatot, anyám szerint Mihály felesége miatt. Mihály bácsi kedves volt nagyon, még egy fényképét is dedi-

kálta nekem, mint „legkedvesebb unokahúgának”, aztán rám dörmögött, hogy, énekeljek valamit, hát ha nem vált vízzé a vér. „Reszket a hold a toó vízén...” – kezdtem a kedvencemet, de leintett: valami mást! „Még, még, még és még, a burzsujnak sohasem elég...” – Állj! Az iskolai karéneken mit szoktatók énekelni? – A Marseillaise-t, a Szabadság-körust a Nabuccóból... – Na halljuk, az jó lesz. – Nem lett jó. – Van füle a gyereknek, de hangereje semmi – mondta ki Mihály bácsi a verdiktet, az operaénekesi pálya hál'isten bezárult, a szüleinnek nem volt több ötletük.

Az persze föl se tűnt nekik, hogy az iskolai Lepkék Lapjának állandó szerzője, sőt sztárja vagyok, minden kirándulásról tölem kértek cikket. Az igazság az, hogy Piri néni már negyedik elemiben fölolvasta az osztálynak a Margit hídról írott dolgozatomat, és tudni lehetett, hogy fogalmazásból én vagyok a legjobb, aminek egy ideig örültem, sőt, titokban verseket is írtam, de hiába. Jött Mikszáth, Dickens, Radnóti, és beleköptek a levezembe. Legjobb lett volna persze valami rendes foglalkozásra vágni: tanárra, mérnökre, traktorosnőre, de vagy alkalmatlan voltam rájuk, vagy unalmasnak, taszítóknak tűntek, bár ezt magam előtt is szégyelltem. Olyasmit éreztem,

mint az a Tonio Kröger nevű fiú, akiről friss fölfedeztettem, Thomas Mann írt egy novellájában: „Nézd csak, nézd a jó tanulókat és a tisztes középserűeket. Ők bezeg nem nevetik ki a tanáraikat, nem faragnak verseket, és nem gondolkodnak olyan dolgokra, amelyekre, ha már gondol az ember, nem mondhatja ki hangosan. Milyen rendesnek és mindennel és mindenkivel egyetértőnek érezhetik magukat azok! Az jó lehet... De mi van évenvelem, és mi lesz mindennek a vége?”

A vége az lett, hogy hetedikben, a november hetediküli ünnepélyen a színjátszóköriünk kis jelenetet adott elő a Nagy Októberiről a tornateremben. Rám egy elfogott forradalmár szerepét osztották, aki hősiesség után szétrántja mellén a zubbonyt, „Ide lőjete!” – kiáltja, mire odalőnek, erre föl meghal. A haláltusám volt az igazi, kirobbanó siker. Az ünnepély után meghatott alsók vetek körül, és nemcsak nyolcadikosok, hanem még tanárok is gratuláltak, egyikük pedig kimondta a megváltó mondatot: „Belőled nagyszerű színész lenne.” Éreztem, hogy eldőlt a sorsom, bár anyunak sokáig nem mertem elmondani.

Jelzem, a szochazás Bánkit végül nem vették föl se az Apácaiba, se a Trefortba, és ebből is látszott, hogy még akármilyen megtörténhet.



## A Magyar Zorró Mozgalom

### • Egy hír nyomában

A rendőrök tűzharcban agyonlőtték India hírhedt banditáját, Mumisvami Virrapant. A száznál is több gyilkossággal és más bűncselekményekkel vádolt bűnözőt, a szegények és a dél-indiai tamil kisebbség szószólójaként is ismert Virrapant húsz éve körözték. (Magyar Hírlap)

A nép bánkodik, mert Virrapanttal együtt odalett a legenda, a rendőrség pedig diadalittasan ünnepelteti magát. Az indiaiak egyszerűen Robin Hoodként emlegették hősiüket, aki zsákmánya egy részét mindig megosztotta a szegényekkel. Nem tartotta rettegésben a falvak lakóit, csak a „népnéző” hatalmasságokra csapott le. Két évvel ezelőtt például része volt Karnataka állam egykori főminiszterének elrablásában, akit három hónappal később holtan találtak meg a hatóságok. Virrapant „életművét” még számos emberablás, szantálfa- és elefántcsont-csem-

peszt, valamint orvadászat tartkítja. Hogy miért telt a rendőrségnek húsz évébe a hírhedt bandita elfogadása, arra kielégítő választ ad, hogy amikor 1986-ban elkapták, kétezer dolláros csúszópénznek köszönhetően egyszer csak váratlanul kinyílt a cellája ajtaja. Többször találkozott újságírókkal, és elmondta nekik: „karrierje” kezdetekor sokat köszönhetett a helyi politikusoknak és rendőröknek, akik nyitottnak mutatkoztak minden vesztegetési kísérlet iránt. Az indiai kormány ötvenmillió rúpia (kb. 220 millió forint) vérdíjat ajánlott fel annak, aki az ország legkeresettebb bűnözőjének nyomára vezet. Nem volt ember Indiában, akit megszállt volna a pénz szaga, de a rossz nyelvek szerint az áll a háttérben, hogy sokan félték Virrapant bosszúját.

A nép mindig ki volt éhezve a hősköze, a hatóságok eszén túljáró leleményes betyárookra. Nálunk Angyal Bandi, Sobri Jóska, Vidróczki Márton vitte a prímet, de betyárkirályként a mai na-

pig Rózsa (jobb helyeken Rúza) Sándort, a XIX. század legendás hőseit emlegetik. Mint a legtöbb szegénylegény, bojtárodással kezdte a kenyérgyűjtést, de 23 évesen tehénlopásra adta a fejét. Rövidesen már bandástul járta a vidéket, a szegényeket nem bántotta, csak a gazdagokat zaklatta. Tekintélye és becsülete nagyra nőtt a szegedi tanyavilágban, mert a zsákmányt mindig igazságosan osztotta el, magának többet sosem adott, s a kalandok során elhalt cimborák családjáról is becsületesen gondoskodott. Legalábbis ez rögzült róla – s ebbe kissé Móricz Zsigmond is „besegített” –, noha a valóságban azért egy-egy csetepaté mégsem lehetett olyan egyszerű. Akinek fegyver van a kezében, nemritkán felvertezi magát kegyetlenséggel is. Ezzel együtt tény, hogy elfogni a leglegendásabb betyárunkat csaknem lehetetlen volt, ismerte a terepet és a lápvilágot, mint a tenyerét, s bújtatója is szép számmal volt a tanyavilágban, de még a városban

is. „Rózsa Sándornak még a lován is fordítva van a patkó, hogy mikor megy, azt higgyék, hogy jön” – tartotta róla a hiedelem. De nem úszta meg, évtizedek múlva elkapták és életfogytiglani börtönre ítélték.

Virrapant története hallatán eszembe jutott az a romantikus hajlamokkal megáldott kedves ismerősöm, aki régóta fontolgatja a Magyar Zorró Mozgalom (MZM) megalakítását mint a magyar nép túlélésének, a korrupció és az igazságtalanságok megszüntetésének egyetlen zálogát. Barátom kiindulópontja az, hogy hivatalos úton szinte semmit sem lehet tenni a „mocskok” ellen, mert a világban elvéve van olyan hivatalnok, politikus, rendőr, bírósági portás, ellenőr, újságíró, tanár, tudós és sorolhatnánk, akit ne lehetne megkönyvézni.

Az MZM jelenlegi egyetlen tagja arról is szentül meg van győződve, hogy a makulátlan politikusokból (hivatalnokból, rendőrből, bíróból, portásból,

ellenőrből, újságíróból, tanárból, tudósból) nagyon hamar korrupt politikus (hivatalnok, politikus, rendőr, bírósági portás, ellenőr, újságíró, tanár, tudós) tud lenni, mert a pénznek senki sem tud ellenállni. A mozgalom célját egyetlen mondatban foglalta össze nemrég: a disznóságokat nyilvánosságra kell hozni, ez a feladat. Le kell írni, hogy XY hazug, korrupt vagy tolvaj, és ezt közölni kell a lapokban. És mindezt be is kell tudni bizonyítani. Aki pedig az MZM szerint egyszer hazugnak, korruptnak vagy tolvajnak minősített, azzal többé nem szabad szóba állni. Az volna a büntetése, hogy senki sem állna szóba vele. A modern pszichológia erről úgy vélekedik, hogy a mai ember számára ez a létező büntetések egyik legnagyobbika.

A kérdés szerintem csak az, hogy mi történik egy olyan világgal, ahol egy idő után már senki senkivel nem áll szóba.

Biczó Henriett